

Dydd Gwener 23 Mai 2014 – Prynhawn**TGAU LLADIN****A401/05** Lladin Iaith 1 (Mytholeg a bywyd domestig) (Haen Sylfaenol)

Mae ymgeiswyr yn ateb ar y Papur Cwestiynau.

Deunyddiau a ddarperir gan OCR:
Dim**Deunyddiau eraill angenrheidiol:**
Dim**Amser: 1 awr**

Enw cyntaf yr ymgeisydd		Cyfenw'r ymgeisydd	
----------------------------	--	-----------------------	--

Rhif y ganolfan						Rhif yr ymgeisydd				
-----------------	--	--	--	--	--	-------------------	--	--	--	--

CYFARWYDDIADAU I YMGEISWYR

- Ysgrifennwch eich enw, rhif y ganolfan a'ch rhif ymgeisydd yn y blychau uchod. Ysgrifennwch yn glir ac mewn priflythrennau.
- Defnyddiwch inc du.
- Atebwch **bob** cwestiwn.
- Darllenwch bob cwestiwn yn ofalus. Gwnewch yn siwr eich bod yn gwybod beth mae'n rhaid i chi ei wneud cyn dechrau eich ateb.
- Ysgrifennwch eich ateb i bob cwestiwn yn y lle gwag a ddarperir. Os bydd angen lle ychwanegol, dylech ddefnyddio'r tudalennau â llinellau ar ddiwedd y llyfryn hwn. Rhaid dangos rhif/rhifau'r cwestiwn yn glir.
- **Peidiwch** ag ysgrifennu yn y codau bar.

GWYBODAETH I YMGEISWYR

- Mae nifer y marciau sydd ar gael wedi'i nodi mewn cromfachau [] ar ddiwedd pob cwestiwn neu ran o gwestiwn.
- **60** yw cyfanswm y marciau ar gyfer y papur hwn.
- Mae'r ddogfen hon yn cynnwys **12** tudalen. Caiff unrhyw dudalennau gwag eu nodi.

Atebwch **bob** cwestiwn.

Mae tri darn, sy'n ffurfio stori gyflawn.

Darllenwch Ddarn A ac atebwch y cwestiynau.

Darn A

Mae Erysichthon yn dangos amarch (disrespect) at Ceres trwy fygwth ei choeden sanctaidd.

olim arbor ingens in silva stabat. haec arbor deae Cereri sacra erat. nemo arbori nocebat quod omnes Cererem timebant. unus tamen homo stultissimus, Erysichthon nomine, deos colere nolebat. Erysichthon ad silvam ire atque arborem delere constituit.

Erysichthon multas Dryades circum arborem sedentes vidit. pulchrae erant. Erysichthon sibi dixit, 'arborem delere non possum si Dryades ibi manent.' ferociter iussit eas fugere et ad arborem ambulavit.

Enwau

Ceres, Cereris (b)

Erysichthon, Erysichthonis (g)

Dryades, Dryadum (b ll.)

Ceres (duwies)

Erysichthon

Duwiesau'r coed (nymffau'r coed)

Geirfa

arbor, arboris (b)

sacer, sacra, sacrum

nemo, neminis

noceo, nocere, nocui (+ derbyniol)

colo, colere, colui, cultus

deleo, delere, delevi, deletus

circum (+ gwrthrychol)

coeden

sanctaidd

neb

rwy'n niweidio, gwneud niwed i

rwy'n addoli

rwy'n dinistrio

o amgylch

1 *olim arbor ingens in silva stabat* (llinell 1): beth mae'r frawddeg hon yn ei ddweud wrthym am y canlynol:

(a) maint y goeden?

..... [1]

(b) ble roedd y goeden yn sefyll?

..... [1]

2 *haec arbor deae Cereri sacra erat* (llinell 1): roedd y goeden hon yn sanctaidd i Ceres. Beth mae'r gair *deae* yn ei ddweud wrthym am Ceres?

..... [1]

- 3 *nemo arbori nocebat quod omnes Cererem timebant* (llinellau 1–2): pam doedd neb yn gwneud niwed i'r goeden?

.....
 [2]

- 4 *unus tamen homo stultissimus, Erysichthon nomine, deos colere nolebat* (llinellau 2–3):

(a) sut mae Erysichthon yn cael ei ddisgrifio?

..... [2]

(b) beth doedd e ddim eisiau ei wneud?

..... [1]

- 5 *Erysichthon ad silvam ire atque arborem delere constituit* (llinellau 3–4): pa **ddau** beth wnaeth Erysichthon benderfynu eu gwneud?

-
- [2]

- 6 *Erysichthon multas Dryades circum arborem sedentes vidit* (llinell 5): beth ddigwyddodd pan gyrhaeddodd Erysichthon y goeden?

Rhowch dic (✓) yn y blwch cywir.

A	Eisteddodd Erysichthon gyda llawer o Dduwiesau'r coed o amgylch y goeden.	☐
B	Gwelodd Erysichthon lawer o Dduwiesau'r coed yn eistedd o amgylch y goeden.	☐
C	Gwelodd Erysichthon lawer o Dduwiesau'r coed yn sefyll o amgylch y goeden.	☐
D	Siaradodd Erysichthon â llawer o Dduwiesau'r coed o amgylch y goeden.	☐

[1]

7 *pulchrae erant* (llynell 5): beth mae hyn yn ei ddweud wrthym am Dduwiesau'r coed?
..... [1]

8 *Erysichthon sibi dixit, 'arborem delere non possum si Dryades ibi manent* (llynell 6):
Cwblhewch yr hyn a ddywedodd Erysichthon wrtho ef ei hun:
'Ni allaf ddinistrio'r goeden [3]

9 *ferociter iussit eas fugere et ad arborem ambulavit* (llynellau 6–7):
(a) pa **ddau** beth wnaeth Erysichthon?
•
.....
•
..... [4]

(b) ysgrifennwch y gair **Lladin** sy'n dangos ei fod ef wedi ymddwyn yn ffyrnig
..... [1]

5
TUDALEN WAG

Mae Cwestiwn 10 yn dechrau ar dudalen 6
PEIDIWCH AG YSGRIFENNU AR Y DUDALEN HON

Darllenwch Ddam C ac atebwch y cwestiynau.

Dam C

Mae Ceres yn galw ar y dduwies Newyn i gosbi Erysichthon. Mae e'n gwneud pethau ofnadwy i fodloni ei angen am fwyd.

tum arbor in terram cecidit. Dryades ad templum cucurrerunt et persuaserunt Cereri ut Famem arcesseret.

Fames amorem cibi in Erysichthonem posuit. ille omnes noctes de optimis cenis somniabat. semper cibum rogabat. omnem pecuniam mercatoribus dedit ut cibum consumeret. libros, servos, etiam filiam suam vendidit. tandem cum nihil haberet, corpus suum consumebat.

Enwau

Dryades, Dryadum (b ll.)

Ceres, Cereris (b)

Fames, Famis (b)

Erysichthon, Erysichthonis (g)

Duwiesau'r coed (nymffau'r coed)

Ceres (duwies)

Newyn (duwies)

Erysichthon

Geirfa

arbor, arboris (b)

cado, cadere, cecidi, casus

persuadeo, persuadere, persuasi (+ derbyniol)

arcesso, arcessere, arcessivi, arcessitus

pono, ponere, posui, positus

somnio, somniare, somniavi, somniatus

etiam

vendo, vendere, vendidi, venditus

corpus, corporis (d)

coeden

rwy'n cwmpo

rwy'n perswadio

rwy'n galw ar (*summon*)

rwy'n gosod, rhoi

rwy'n breuddwydio

hyd yn oed

rwy'n gwerthu

corff

11 tum arbor in terram cecidit (llynell 1): beth ddigwyddodd i'r goeden?

..... [1]

12 *Dryades ad templum cucurrerunt et persuaserunt Cereri ut Famem arcesseret* (llinellau 1–2): pa ddau beth wnaeth Duwiesau'r coed?

-
-
-
- [4]

13 *Fames amorem cibi in Erysichthonem posuit. ille omnes noctes de optimis cenis somniabat* (llinellau 3–4):

(a) ar ôl i Newyn achosi i Erysichthon garu bwyd, am beth roedd ef o hyd yn breuddwydio?

.....
 [2]

(b) pryd roedd e'n breuddwydio am hyn?

Rhowch dic (✓) yn y blwch cywir.

A	yr holl amser	☐
B	yn ystod cinio	☐
C	y rhan fwyaf o'r nos	☐
D	bob nos	☐

[1]

14 *semper cibum rogabat* (llinell 4): beth roedd Erysichthon bob amser yn ei wneud?

..... [1]

- 15 (a) *omnem pecuniam mercatoribus dedit ut cibum consumeret* (llinellau 4–5): beth wnaeth Erysichthon er mwyn iddo allu bwyta bwyd?

.....
 [3]

- (b) *libros, servos, etiam filiam suam vendidit* (llinell 5): beth roedd yn rhaid iddo ei werthu? Ysgrifennwch **ddwy** enghraifft.

-
- [2]

- 16 *tandem cum nihil haberet, corpus suum consumebat* (llinellau 5–6): pan nad oedd ganddo unrhyw beth ar ôl, pa beth syfrdanol wnaeth ef?

..... [2]

- 17 Ar gyfer pob un o'r geiriau Lladin yn y tabl isod, rhowch **un** gair Saesneg sy'n tarddu o'r gair Lladin a rhowch ystyr y gair **Saesneg** hwn yn Gymraeg.

Ysgrifennwch eich atebion yn y blychau. Mae un wedi cael ei wneud i chi.

Gair Lladin	Gair Saesneg sy'n tarddu o'r gair Lladin	Ystyr y gair Saesneg yn Gymraeg
<i>totam</i>	total	y cyfan
<i>fugere</i>		
<i>terram</i>		

[4]

DIWEDD Y PAPUR CWESTIYNAU

LLE YCHWANEGOL I ATEB

Os oes angen lle ychwanegol i ateb, dylech ddefnyddio'r tudalennau canlynol â llinellau. Rhaid dangos rhif/rhifau'r cwestiwn yn glir ar ymyl y dudalen.

A large area of the page is reserved for answers, featuring a vertical solid line on the left side and horizontal dotted lines extending across the page to provide a guide for writing.

A large area of the page is filled with horizontal dotted lines, typical of a writing template for a school exam. A solid vertical line runs down the left side of this area, creating a margin.

Gwybodaeth am Hawlfraint

Mae OCR wedi ymrwngwng i ofyn caniatâd i atgynhychu'r holl gynnwys trydydd parti y mae'n ei ddefnyddio yn ei ddeunyddiau asesu. Mae OCR wedi ceisio nodi a chysylltu â phob deiliad hawlfraint y defnyddir eu gwaith yn y papur hwn. I osgoi datgelu gwybodaeth sy'n gysylltiedig ag atebion i ymgeiswyr, atgynhychir pob cydnabyddiaeth hawlfraint yn Llyfryn Cydnabyddiaeth Hawlfraint OCR. Cynhychir hwn ar gyfer pob cyfres o arholiadau, ac mae ar gael i'w lawrlwytho oddi ar ein gwefan gyhoeddus (www.ocr.org.uk) ar ôl y gyfres arholiadau byw.

Os yw OCR yn anfwriadol wedi methu cydnabod neu glirio unrhyw gynnwys trydydd parti yn y deunydd asesu hwn, bydd OCR yn falch o gywiro hyn ar y cyfle cyntaf posibl.

Ar gyfer ymholiadau neu wybodaeth bellach, cysylltwch â: Copyright Team, First Floor, 9 Hills Road, Cambridge CB2 1GE.

Mae OCR yn rhan o'r Cambridge Assessment Group; Cambridge Assessment yw enw brand University of Cambridge Local Examinations Syndicate (UCLES), sydd yn adran o Brifysgol Caergrawnt.